

॥ શ્રી ॥

ધર્મ ધુરંધર માહારાજા ધીરાજ.

શ્રી આચારજ કેશવપ્રસાદજી

માહારાજના વિરહનું વર્ણન.

મહારાજ શ્રી

પુરુષોત્તમ પ્રસાદજીની આજ્ઞાથી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

પારેશ ચુનીલાલ વાણી ગા. સાયલાના
તથાપટેલ લોહાભાઈ સુરાભાઈ ગા. પીંદેજના
અમદાવાદમાં.મામાની હવેલીમાં યુનાઈટેડ પ્રિન્ટિંગ અને
જનરલ એજન્સી કંપની 'લિમિટેડ'ના
પ્રેસમાં રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૪૬. સને ૧૮૯૦.

॥ શ્રી ॥

ધર્મ ધુરંધર માહારાજા ધીરાજ.

શ્રી આચારજ કેશવપ્રસાદજી
માહારાજના વિરહનું વર્ણન.

મહારાજ શ્રી

પુરષોત્તમ પ્રસાદજીની આજ્ઞાથી.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

પારેશ્વર ચુનીલાલ બાપુજી ગા.સાયલાના
તથાપટેલ સ્વોદાભાઈ મુરાભાઈ ગા.પીરજના
અમદાવાદમાં.મામાની હવેલીમાં યુનાઈટેડ પ્રિન્ટીંગ અને
જનરલ એજન્સી કંપની 'લિમિટેડ'ના
પ્રેસમાં રણછોડલાલ ગંગારામે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૪૬. સને ૧૮૯૦.

धर्मधुरंधर आचार्य श्री केशव-
प्रसादजी महाराजनोविरह
सद्गुरु जिष्णुदासजी शिष्य
साधु श्वेतवैकुण्ठदासजी कृत.

॥ पदरागगर्बि ॥ सजनीश्रीजीमुज
नेसांभारियारे ए ढाल ॥ केमकांडकह्युं
नहिकेशवप्रसादजीरे ॥ पछतावोक
रेपुरुषोत्तमप्रसाद ॥के०॥ अमेजाण्युं
उताबलनहीकरोआटलीरे ॥प्रभुपरह
रिकरयोविशेषविषाद॥के ॥१॥ सुख
निधिश्रीहरीनेसाथसीधावतारे॥ आ
पअतिउमंगथीअक्षरधांम ॥के०॥ स
त्संगीसाधुजनपार्षदनेपालजोरे ॥आ
वीरितेकरजोआउत्तमकांम॥ के ॥२॥

(४)

दुखदाइदेहदेहनांसंबंधीसगलारे ॥ ए
वुंजाणीछोडिदिधोस्नेहसंबंध ॥ के० ॥
ज्ञानराखीध्यानधरचुंधरमकुमारनुरे ॥
मौनव्रतराखीमुखवाचाकरीबंध ॥ के० ॥
३ ॥ तमनेतोबंधननकरेकांडबापजीरे
॥ तोयपणप्रथमथीपरहरी प्रीत ॥
॥ के० ॥ कहेदासश्वेतवैकुण्ठसौसांभलोरे
मोटावरतिनेवरतावेएरीत ॥ के० ॥ ४ ॥
॥ पद १ ॥ सतसंगीसउकहेश्रीहरीजि
सांभलोरे ॥ संतहरीजननाजिवनज
गदीश ॥ सं ॥ ४ ॥ करुणानासागरकेश
वप्रसादजीरे ॥ जेनेजराजडेनहिलोभ
कामरीश ॥ सं ॥ १ ॥ धर्मनीधुरधरनार
धर्मवंशनारे ॥ धर्मनाकूलमुगटमणी

(५)

सार॥स॥ ब्रह्मचारिसाधुपालासतसं
गीसर्वनेरे ॥ प्रितकरीपालताएप्राण
आधार ॥स॥२॥ एवाआचारजअति
मनोहरमुरतिरे ॥ गुणनिधिगुणवंत
गुणगंभीरि॥स०॥तेनाविरहनुदुखकेम
करीविसरेरे ॥ सालेजेमअंतरतिखो
तिर ॥स॥३॥एविनाअमेसर्वेअडवांथ
यारे॥चैतनविनाजेमइंद्रियदेह॥स०॥
कलपांतकरेश्वेतवैकुंठदासजीरे ॥छल
करीछेतरीदीधोछेह॥स॥४॥ पद२ ॥
सुखकारीसुणोआपकेशवप्रसादजीरे
अमारोतोएकदमकरचोतमेत्याग॥सु.
तमविनामोटुंमंदीरमारानाथजीरे ॥
सुनिलागेसर्वेजीवनजोइजाग॥सु॥१

(६)

तमविनाआओरडोखालीजोइनेरे ॥
धीरजनरहेमनशामशरीर ॥सु०॥आ
पनुप्रथवीशयननथीशोभतुरे ॥ उठो
कांइवाणीवदोमुखमाराविर॥ सु॥२॥
अमेकांइअपराधनथिकरयोआपनोरे
तोयपणआपआटलाछोउदास॥सु०॥
सउहरीजनमलीशोककरेसांमटारे ॥
क्यारेआवोनोतोदीठो तनमन त्रास
॥सु॥३॥ हवेक्यारेपाटेप्रभुजीपधार
शोरे ॥ सभामाहीप्रश्नउत्तरसुखदेण
॥सु०॥कहेश्वेतअवधप्रसादसुतआज
थीरे॥ कोणसंभलावशेवालपकेरांवेण
॥सु॥४पद॥३॥ धिरधरीक्रियाकरीके
शवप्रसादनिरे ॥ प्रितकरीसुतपुरसो

(७)

तमप्रसाद ॥धि०॥ प्रभुजीनेपधरावी
जरीनावीमानमांरे ॥ करताउछवकी
रतनधुन्यनाद ॥धी॥१॥ नारायणघा
टपरक्रियाकरीदेहनीरे ॥ दीधांदनिज
ननेविविधबहुदान ॥धी०॥ शोकक
रीसौनायानिरमलनरिमांरे ॥ आठ्या
पछीमंदिरभुल्यातनभांन ॥ धी॥१॥
एकादशाद्वादशासरावीसज्यादानने
रे ॥ भलिरीतेब्राह्मणजमाड्याकरी
भाव ॥ धी० ॥ पछेहरीजननृपतेडघा
देशोदेशथीरे ॥ जमीकर्योनृपहरीज
नेशीरपाव ॥धी॥३॥ मनमेल्युमोकलु
तेमोटामोटार्जोइनेरे ॥ कहेआवुंबने
नहिकोइथकीकाम ॥धी०॥ कहेश्वेत

(८)

वैकुण्ठदासजुगतेजमिरे ॥ जयजयके
तागयानिजनिजधाम॥४॥पद४॥

—❀❀❀—

शिष्यपुराणी साधुश्वेतवैकुण्ठदासजी
कृत सद्गुरुजिष्णुदासजीनोविरह
लिरूप्यते ॥

पदरागगर्वि॥भज्योनहीभगवाननेरे
॥मल्योमाणसनोदेह॥ ए ढाल॥

॥ जतीजनमथीजेहतारे ॥गयाश्रीजी
नेपास ॥ आवीउदासीअमने॥करघो
अक्षरवास ॥ जसवंतजिष्णुदासजी॥१
जन्मथकीजोगीपणुरे ॥ जेणेजालव्युं
जरुर ॥ जगविख्यातआपेथइ ॥ व-

(९)

स्यावासब्रह्मपुर ॥ जस॥२॥ पांचवर
सनीवयमांरे॥वालोलाग्योवैराग॥आ
तअनुजतातेमलि ॥ करघोसंसारत्या
ग॥जस०३॥नंदकिशोरभ्रातनामछेरे
कृष्णजिततातनाम ॥ तेपणप्रथमप
धारिया॥ सुखनिधिसुखधाम॥जस४
पितासाथेपरिब्रह्मनोरे ॥ पाम्यापोते
प्रसाद॥ जम्याबिरंजएथिउरमां ॥आ
व्योअंनहृदनाद ॥जस०५॥ रामप्रता
पजीभाईनेरे॥ घणोप्रियेछेराग ॥अव
तारसंकरशणना ॥ करघाराजीअथा
ग ॥ जस०६॥गायनगुणेराजीकरघा
रे ॥ गुरुअवधप्रसाद ॥ तेवाप्रसनथ
यातेमना॥ पुत्रकेसवप्रसाद ॥जस०॥

(१०)

७॥ मुनीतणामांहंतछेरे ॥ सत्यवाक
सुजांण ॥ महानुजावानंदस्वामीने ॥
सुंप्याशरीरप्रांण ॥ जस ० ८ ॥ गोपा
लमुनीसौनागुरुरे ॥ जेनुंसांजलिगा
यन ॥ फेरगावाफरमावियुं ॥ आप्युं
प्रसादीअंन ॥ जस ० ॥ ९ ॥ गायनवि
द्यानागुणथीरे ॥ स्वामिनित्यारेनंद ॥
आप्योआशिरवादएटलो ॥ जयथावो
जगवंद ॥ जस ० १० ॥ वरणीवासुदे
वस्वामिएरे ॥ आप्योअतिआनंद ॥
भिडिभुजामांभावथी ॥ शुंजाणेमति
मंद ॥ जस ० ११ ॥ जांजांजवाइछाक
रेरे ॥ गुरुकेशवप्रसाद ॥ त्यांत्यांप्रथ
मथीप्रेरतारे ॥ थालआपीप्रसाद ॥

(११)

जस०॥१०॥ एविजरीत्येआसमेरे ॥
करयोसंकेतसार ॥ एमजणायछेअंम
ने ॥ तेथीथयातैयार ॥ जस०॥ १३॥
शीशघणाशोकमांपड्यारे ॥ निरभरा
यांनेण ॥ स्वामिक्यारेसंभलावसो ॥
हवेवाजीत्रिवेण॥जस ॥१४॥ सत्संगी
संतसौनेरे ॥ अपसोसअपार ॥ राजा
रैयतराजेश्री ॥ अरररउचार॥जस०
१५॥ छत्तुथयुंछापाथकिरे॥ देशोदेश
मांदीगंत ॥ सर्वेकहेसुणोसज्जनो ॥
नहिमलेएवासंत ॥जस० ॥१६॥ शो
कथयोसर्वेदेशमांरे ॥देवपणदीलगीर
आपतजोईजनआकरी ॥ हैयेरहीन
धीर ॥ जस० ॥१७॥ अढारपरपंचा

(१२)

शीनारे ॥ जेठमासमांजिवन ॥ प्रग
ट्याप्रभुरघुकुलमां ॥ शुक्लपंचमीनेदन
जस ॥ १८ ॥ ओगणीसिंछेतालीनारे ॥ मा
गशरसुदनाथ ॥ सप्तमीशुकरसवारमां
चाल्याश्रीहरिनेसाथ ॥ जस ॥ १९ ॥ षष्ठी
वरशषटमासपररे ॥ दीनयुग्मआयुष ॥
भालिरीतेपोतेभोगवी ॥ गयाधामपियु
ष ॥ जस ० ॥ २० ॥ सौबीरदेशसोयाम
णुरे ॥ जियांझालानुराज ॥ घुडातेगां
मनुनामछे ॥ तियांकरघुंतनत्याज ॥
जस ० ॥ २१ ॥ मुकुटपुरनामहिपतीरे
सुणिआव्यास्मशान ॥ तुलसीचंदन
चीतारची ॥ दीधांविधविधदान ॥ ज०
२२ ॥ मालीयानामाहारजामोडजीरे ॥

जेनेहेतअत्यंत गुरुगयाजाणीधाममां
 सर्वेजमाडयासंत ॥ जस० २३ ॥ प्रभु
 करेतेपांशरुरे ॥ सउमांनोमनमांय ॥
 शोककरयार्थीशुंवले ॥ नथीअन्यउपा
 य ॥ जस० २४ ॥ श्वेतवैकुंठदासकहे
 रे ॥ स्वामिकरजोसंभाल ॥ अंतकाले
 आवीतमे ॥ श्रीजीसाथेदयाल ॥ ज
 सवंतजीष्णुदासजी ॥ २५ ॥

॥ सदगुरुपरमात्मानंदस्वामीना ॥
 ॥ शिषसाधुबदरिनाथदासजीकृत ॥

पद राग गर्बि.

तमेरेउद्धवकेजोएटलिरे एढाला ॥

केशवप्रसादजीचालिगयारे,

(१४)

श्रीजीसाथेअक्षरधामजो ॥ सरवेसंत
वरणिपालारुवेरे ॥ रुवेसर्वेपुरुषनेवां
मजो ॥ केश० १ ॥ प्रथमउदासीथैआ
लोकथिरे, वालिवरतिअंतरमांयजो ॥
श्रीसहजानंदमांमनजोडियुरे, बिजी
वातगमेनहिकांयजो ॥ केश० २ ॥ दि
वसचारसमाधिमांरयारे, पांचेआव्यां
दिव्यवेमांनजो ॥ श्रीजीपोतेआव्या
तेडवारे, सौनेदिधांदरशनदांनजो ॥
केश० ३ ॥ चालिशउपरछठिशाल
निरे, चैत्रवदिचोथकेवायजो ॥ तेतो
सौनेदुखकारिथिइरे, तेदुखमुखवर-
ण्युनवजायजो ॥ केश० ४ ॥ पुरुषोत्त
मप्रसादरुवेघणुरे, बोलेवचनशोक-

निझालजो ॥ नांनिवयमांमुखयोमुजने
 रे, मारीकुणकरशेप्रतिपालजो ॥ केश०
 बेउपत्नीपोकारेअतिघणुरे, रोद्वरोद्व
 आंरुयुंकरीछेरातिजो ॥ सुणिवीलाप
 श्रवणेतेमनारे, जायफाटिसौंनिछा-
 तीजो ॥ केश० ६ ॥ गंगाबेनरुवेअति
 शेघणुरे, जमनांबेनरुवेथइदिनजो ॥
 थरथरकंपेकायातेमनीरे, जेमजलवि
 नानांमीनजो ॥ केश० ७ ॥ ताजातुरं
 गसुणीतेवातनेरे, ध्रुजिधरणीपड्या
 तेवारजो, त्रणजलसरवेतेणेत्यागियुं
 रे, चालिलोचनमांजलधारजो ॥ के
 श० ८ ॥ पशुपंखीसरवेझांखाथयारे,
 तारेमनुषनीशीवातजो ॥ वचनविचा

(१६)

रयुंशिक्षापत्रीनुरे, तेथिकरिनिहिआ-
समघातजो ॥ केश० ९ ॥ हाहाकार
थयोसुणिशेरमांरे, सरवेहाटेपडीहड
तालजो ॥ मोटामोटारुवेसुणीशेठीया
रे, रुवेवृद्धजोबननेबालजो ॥ केश०
१० ॥ जेसुणेतेमुखेहायहायकरेरे,
आजथयोकालोकेरजो ॥ हेदैवसुगमी
युंतुजनेरे, तुजनेकांडनआविमेरजो ॥
केश० ११ ॥ पछेविमानजरिनुबनावि
थुरे, उपरसोनाइंडांघाल्यांजो ॥ मधे
महाराजनेपधराविनेरे, उछवकरता
सर्वेचाल्याजो ॥ केश० १२ ॥ थायउछ
वमांरुदनअतिरे, सौनांकंपेथरथरका
यजो ॥ धिरधरिसकेनहिश्रंतरेरे, वा-

(१७)

जांहाथेथिपडिजायजो ॥ केश० १३ ॥
आगलसोनामोरुउडेघणिरे, अन्ननां
गाडांउभिवाटजो ॥ एविरितेउछवक
रतारे, गयानारायणनेघाटजो ॥ के०
श० १४ ॥ चंदनचितामांपधराविनेरे,
दिधोअग्नीकेरोदागजो ॥ संतहरिज
नसौरुदनकरेरे, कहेआजअमारांअ
भाग्यजो ॥ केश० १५ ॥ स्नानकरिप
छेसौचालियारे, आव्यामंदिरमांतत
कालजो, सुनुमंदिरजोइनेनजरेरे ॥
उठिअंतरसौनेझालजो ॥ के० १६ ॥
वरणीपालाहरिजनसंतनेरे, आंख्ये
आसुनवसुकायजो ॥ धिरधरिसकेन

(१८)

हिअंतरेरे, वारेवारेहैयांभरायजो.के ०
१७ ॥ रामशरणजीजोवाकारणेरे,
आव्यादुरथकिघणेस्नेहजो ॥ सुणिमृ
त्युश्रवणभाइनुरे, तुरतत्यागीदिधो
देहजो ॥केश० १८ ॥ सुनोमेडोसुलि
समथयोरे, वलिजांणेकालोव्यालजो ॥
गादितकीयोगाडिगादलुंरे, ढोलियो
देखिउठेझालजो ॥केश० १९ ॥ सर्वे
सुनुलागेसर्वनेरे, मेडोमंदिरखावांधा
यजो ॥ दाझेचित्यायेतनडांघणांरे,
पलएककलपसरीखीजायजो ॥ केश०
२० ॥ देशविदेशमांजनसुणिवारतारे,
पडेप्रथविपरततकालजो, आंख्येआं

(१९)

सुनीधारावहेरे॥ उठेअंतरदुखनिझाल
जो॥ केश० २१॥ सर्वगुणसंभारेतेमना
रे, धीरजधारिदयाअपारजो॥ शास्त्रपु-
राणमांजाणेघणुंरे ॥ जाणेवेदतणोव
ळिसारजो ॥ केश० २२॥ आविसंतसभा
मांइवेसतारे, करताज्ञानधरमनिवा
तजो ॥ बोलेश्लोकमुखेअतिघणारे,
थायेशास्त्रीसुणीरलियातजो ॥ केश०
२३ ॥ मोटाराजारुडिरितथिरे, तेडा
वेकरिबहुतांणजो ॥ तनधनसर्वसुपी
आपणुंरे, थडरहेतेमनावेचाणजो ॥
केश० २४ ॥ केशवजसविस्तारघोज
क्तमांरे, दिधोडंकोदेशोदेशजो ॥ क

(२०)

विजन उपमातेनवकहिसकैरे, केतां
केतांपारनपांमैशेषजो ॥ केश० २५॥
एवागुणसंभारिएमनारे, आवेहैयांसौ
नांभरायजो ॥ नेणेधाराछुटेनिरनिरे,
ध्रुजिधरणीयेपडिजायजो॥केश० २८
श्रीजीतमनेतेशुंगमीयुंरे, करयोकेवो
आजविचारजो ॥स्थंभउखाडिनेसत
संगनारे, सौनेकरियांनिराधारजो ॥
केश० ॥ २७ ॥ स्वामीतमनेगमीयुंते
खरुंरे, एमांनथिअमारोउपायजो ॥
दयाकरिसौसत्तसंगीनिरे, करजोकठ
णसमयमांसायजो ॥केश० २८॥ सा
रोसंपथायबेदेशमांरे, एविसौनेबुद्धि

(२१)

देजो जो ॥ बद्रीनाथ कहे कर जो डिनेरे
मुजने वेलो ते डिले जो जो, केशव प्रसा-
द जी चालि गयारे ॥ २९ ॥

धर्मधुरंधर श्री केशव प्रसाद जी
महाराजना विरहनुं वर्णन.

राग परजिओ तथा ओलारणुं
सहेजानंदस्वामी तमे सांजळो,
एक करुं अरदासजो;
पेहेलुंतो सुख घणुं आपीयुं,
बहु राखी बरदासजो. सेहेजानंद. १
हवे काळ आव्यो कळी कोपतो,

(२२)

एनो शोछे अलादजो;
खारे समुद्रे मीठी वीरडी,
हता केशवप्रसादजो.सेहेजानंद. २
एतो आव्याछे अक्षरधाममां,
आंही जन थयां उदासजो;
आधार हतो जेने एहनो,
नरनारी थयां नीराशजो.सेहेजा. ३
धर्मधुरंधर धर्मना,
जेना गुणनो नहीं पारजो;
एवा आचारज जगतमां,
हवे नथी थानारजो. सेहेजानंद. ४
अहीं त्रुटो आव्योछे एहनो,
नोतो त्रुटो कंड त्यांयजो;

(२३)

एवा पुरुषने आ समे.

रेहेवादेवा हता आंहींजो. सेहेजा. ५

सुख देता घणुं सतसंगने,

केने कह्युं नव जायजो;

दरशन देवा दासने,

रेहेवा देवा हता आंहींजो. सेहे. ६

आंही धीरज रही नहीं धर्मकुळने,

वळी करे बहु वीलापजो;

रतन गयुं जेम रांकनुं,

तेम उरमां बहु तापजो. सेहेजा. ७

क्षण क्षणे संभारी झुरे खटलो,

झुरे पुरुषोत्तमप्रसादजो;

आतो ओर्चीतानो आवी पडघो,

(२४)

वण तेड्यो विखादजो. सेहेजा.८
गुणवंता गंगाजी बेनडी,
रोवे दीवसने रातजो;
हेत घणुं हैया विशे,
केने केवी जइ वातजो. सेहेजा.९
ब्रह्मचारी भुल्या सौं भानने,
साधु उरमां संतापजो;
कोठारी भंडारी कलकले,
पाळा करे परीतापजो. सेहेजा.१०
वात सुणी सरवे शेहेरमां,
पडी पेटमां बहु फालजो;
वणज वेहेपार सरवे तजी,
हाटे पाडी हडतालजो. सेहेजा.११

(२५)

जाण थयुं बधा जगतमां,
आतो थयो उत्पातजो;
सतसंग तणो सुबो पड्यो,
चाली देशोदेश वातजो.सेहेजा. १२
आवी रेल ज्यारै अमदावादां,
आप्युं अन्न अपारजो;
साहे करी सरवे लोकने,
आप्यो हतो बहु आधारजो से. १३
एवा धीरज धर्मना धणी गया,
केता शास्त्रना सीद्धांतजो;
श्रोता सुणीने सुख पामता,
भांगतां मनडानी भ्रांतजो.सेहे. १४
करुणा केशवप्रसादनी,

(२६)

जोइ थातां सौ आनंदजो;
तेतो सुखहुं सरवे गयुं,
प्रगट्यो दुःखकेरो द्वंदजो.सेहे. १५

घोडा झुरे घोडारमां,
पशु चरे नहीं चारजो;
त्रास थयो त्रीलोकमां,
करे पंखी बहु पोकारजो.सेहे. १६

हरीजननी ते होंसुं पुरता,
फरता देशविदेशजो;
राजा प्रजा सउ पुजता,
हेते करीने हमेशजो. सेहे. १७

झांखां मंदीरने माळीआं,
झांखो थइ गयो सुरजो;

(२७)

आंधी चढी आकाशमां,
नहीं केने मुखे नुरजो. सेहे. १८
संवत ओगणी छेतालीशमां,
चइत्रवदी चोथ सारजो;
बुधवारें बेशी वैमानमां,
पोत्या अक्षर मोझारजो. सेहे. १९
आ अक्षर वाशी सरवे उठीयां,
नमी करो नमस्कारजो;
भले आव्या भरतखंडथी,
तजी कुटुंब परीवारजो. सेहे. २०
गादी बेसारी गुणवंतने,
आप्यो पोते अधिकारजो;
पुजावि पुरुषोत्तमप्रसादने,

(२८)

जश राख्यो जुग चारजो.सेहे.२१

गुण चरीत्र एनां गावतां,

पामे नहीं कोइ पारजो;

बुद्धि प्रमाणे हुंतो बोलीयो,

अमरचंद कहे आवारजो.

सेहेजानंदस्वामी तमे सांभळो.२२

पद रागपरज.

घणुंजीवो घणुंजीवोरे गादीनोनायक

घणुं मुलो घणुं जीवो. ए टेक.

पुरुषोत्तमप्रसाद पोते,

गादी उपर शोभे जोते;

(२९)

धर्म कुळनो धन्य दीवोरे,

गादीनो नायक. १

सतसंगने शोभा देजो,

सदाये सत धरमे रहेजो;

आचारपाळजो एवोरे, गादीनो. २

संतनी प्रतमा पाळो,

जनना संताप टाळो;

अलोकीक लावो लेवोरे, गादीनो. ३

अभय अखंड रहेजो,

जनने उपदेश देजो;

अमीरिश पावोने पीवोरे, गादीनो. ४

अमरचंद करेछे अरजी,

(૩૦)

મારી ઉપર રાખો મરજી;
જન જાણી જેવોતેવોરે,ગાદીનો.૫

